

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Герасименко В.Г. _____
(підпис)
“ ___ ” _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 242 Туризм
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та управління туристичною діяльністю»
на тему: «Перспективи створення апарт-готелів у м. Одеса»

Виконавець:
студент ЦЗФН

Скрипкару Альона Андріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

_____ к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Давиденко Ірина Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ АПАРТ-ГОТЕЛІВ..	7
1.1. Сутність та специфіка апарт-готелів як засобу розміщення	7
1.2. Правові засади регулювання діяльності апарт-готелів	17
1.3. Міжнародний досвід розвитку апарт-готелів.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РОЗВИТКУ АПАРТ- ГОТЕЛІВ У М. ОДЕСІ	28
2.1. Оцінка ринку готельних послуг м. Одеси	28
2.2. Аналіз конкурентного середовища апарт-готелів м. Одеси	33
2.3. Визначення концепції створення апарт-готелю.....	42
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО СТВОРЕННЯ АПАРТ-ГОТЕЛЮ У М.ОДЕСА	66
3.1. Розробка проекту створення апарт-готелю	66
3.2. Оцінка ризиків та перспектив розвитку апарт-готелю.....	82
ВИСНОВКИ	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	102

ВСТУП

Актуальність дослідження. У складі структури туризму готельна інфраструктура займає особливе місце і є центром формування сучасного туристського ринку. Туристський ринок в Україні, досягнувши певних успіхів на окремих напрямках, має вельми низькі показники щодо розвинених туристських країн і регіонів. Таке становище обумовлене, перш за все, відставанням рівня готельного бізнесу від світових тенденцій, нерозвиненою готельною інфраструктурою, рівнем готельного сервісу, в системі якого «слабкою ланкою» є якість управління і, як наслідок, низька ефективність готельного бізнесу. Це не дає змоги повною мірою задовольняти потребу туристичного ринку в готельних послугах і перешкоджає забезпеченню стабільного рівня розвитку готельних підприємств.

Домогтися відповідності рівня готельного сервісу потребам ринку можливо за допомогою інноваційного інструментарію, здатного підвищити ефективність управління готельним бізнесом. Такий підхід відповідає сучасній концепції управління індустрією гостинності Всесвітньої туристської організації (ЮНВТО), яка до найважливіших методів управління ефективністю відносить організаційно-управлінські інновації, які в системі управління готельним бізнесом націлені переважно на впровадження і розвиток технологій, поширення готельних мереж, класифікацію готельних підприємств, практико-орієнтовану підготовку кадрів.

Характерною особливістю інновацій в готельному бізнесі є висока роль організаційно-управлінських інновацій та інноваційної готельної інфраструктури. У практиці готельних підприємств використовується достатньо широкий арсенал організаційно-управлінських інновацій, в тому числі: вибір типу готельного підприємства, інноваційний характер і широта асортименту послуг, їх інформаційне забезпечення, рівень професіоналізму персоналу.

Отже, питання пошуку ефективних інноваційних підходів до діяльності підприємств індустрії гостинності набувають особливої актуальності.

Питання теоретичних основ управління готельним бізнесом досліджувались в працях Ф. Бастіа, Т. Хім, Р. Браймера, С. Бартлетта, К. Енертон-Томас, Дж. Р. Уокер, Х.-А. Шреплер, Л. Агафонові, В. Апопія, С. Байліка, М. Бойко, А. Виноградської, Р. Волкова, С. Василюї, І. Єгорові, Л. Іванові, В. Карсекіна, В. Квартальнова, Н. Кузнецові, М. Пивоварова, А. Румянцева, Т. Ткаченко та ряду інших вітчизняних та зарубіжних дослідників. Їх наукові праці присвячені дослідженню особливостей готельної індустрії та інноваційній діяльності в цій сфері. , наведено класифікацію та ґрунтовний аналіз інноваційних ризиків, висвітлено сучасні підходи до аналізу та управління ними. Однак проблеми та перспективи створення та ефективного функціонування апарт-готелів як сучасного інноваційного напрямку розвитку готельної індустрії з метою вироблення практичних рекомендацій щодо уникнення негативного впливу від інноваційних ризиків в умовах сьогодення є недостатньо дослідженими та розробленими.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організаційних засад створення апарт-готелів як сучасного інноваційного напрямку розвитку готельної індустрії в сучасних умовах та обґрунтування проекту створення апарт-готелю в Одесі.

Виходячи з поставленої мети в роботі вирішуються наступні *завдання*:

- визначити сутність та специфіку апарт-готелів як засобу розміщення;
- систематизувати правові засади регулювання діяльності апарт-готелів;
- дослідити міжнародний досвід розвитку апарт-готелів;
- оцінити ринок готельних послуг м. Одеси;
- проаналізувати конкурентне середовище апарт-готелів;
- обґрунтувати проект створення апарт-готелю;
- оцінити ризики та перспективи розвитку апарт-готелю.

Об'єктом дослідження виступає процес управління готельною діяльністю.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів створення та ефективного функціонування апарт-готелів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у магістерській роботі використовуються наступні методи:

- аналізу та синтезу – при визначенні категорії апарт-готель;
- метод порівняльного аналізу й узагальнення – для вивчення зарубіжного досвіду функціонування апарт-готелів;
- індукції та дедукції – для систематизації нормативно-правової бази;
- моделювання – для побудови моделі організації діяльності апарт-готелю;
- розрахунково-аналітичні прийоми – при проведенні розрахунків та побудові таблиць і діаграм;
- економіко-статистичний метод для аналізу економічних показників діяльності готелю;
- середніх та відносних величин для розрахунку фінансово-економічних показників;
- метод зважених оцінок – при аналізі конкурентоспроможності готелю;
- узагальнення і реалізації результатів – при формуванні висновків та пропозицій.

Для обробки та аналізу інформації використовувалися комп'ютерні програми Microsoft Word і Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти, інструктивні документи Міністерства фінансів, Кабінету Міністрів, Верховної Ради України, монографії, статті, публікації вітчизняних та зарубіжних авторів, автореферати дисертацій, навчальні посібники з управління готельним бізнесом, інтернет-ресурси.

Практична цінність одержаних результатів дослідження полягає в розробці пропозицій щодо обґрунтування проекту створення апарт-готелю.

Окремі результати дослідження можуть бути упроваджені у практику створення та управління апарт-готелями України.

Апробація результатів дослідження. Тема кваліфікаційної роботи сформована відповідно до напрямів науково-дослідної роботи кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу ОНЕУ. Основні результати кваліфікаційної роботи опубліковані у статті на тему: «Апарт-готелі як інноваційна форма організації готельних підприємств» [20].

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел із 68 найменувань та двох додатків.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

На сьогоднішній день дуже важливо стало стежити за змінами, що відбуваються на ринку і тенденціями розвитку готельної індустрії як в Україні, так і у світовому масштабі. У мегаполісах, великих культурних і туристських центрах засоби розміщення відіграють особливу роль. Основними клієнтами підприємств галузі виступають туристи в рамках зовнішнього і внутрішнього туризму та бізнесмени.

В Україні тенденція до появи апарт-готелів є відносно новою, розвиток даного типу розміщення відбувається повільно і займає досить невелику частку на ринку. Дослідження світової практики функціонування апарт-готелів показує, що вони користуються достатньою популярністю в країнах Європи і Америки, контингент постояльців там вже давно склався. В Україні ж він змінюється в залежності від політичної та економічної ситуації, зарубіжні та українські апарт-готелі відрізняються, в першу чергу, впорядкованістю і якістю обслуговування. У Одесі існують готелі, схожі за характеристиками з апарт-готелем, однак спеціалізованих і таких, що повністю відповідають усім вимогам, що пред'являються до апарт-готелю, засобів розміщення немає.

В роботі було визначено перспективи створення нового апарт-готелю в місті Одесі. Було розроблено проект створення нового апарт-готелю, термін його окупності та необхідна рекламна компанія.

Для апарт-готелю було обрано назву «I'Home». Основною перевагою проєктованого готелю є зручне місце розташування (поблизу центральної частини міста, медичним центром, ринком, великою кількістю різних кафе і магазинів) пропозиція додаткових оздоровчих послуг, що, безумовно, приверне

велику кількість клієнтів. В готелі буде 31 комфортабельний номер, що відповідають вимогам класифікації, загальна площа засоби розміщення 562 м².

Апарт-готель орієнтований на широкий сегмент споживачів: в першу чергу, це ті, хто приїжджає в місто на довгий час - відряджені, іноземні студенти за обміном, бізнесмени, а так же, апарт-готель досить зручний для туристів з дітьми.

Говорячи про економічне обґрунтування проекту апарт-готелю можна відзначити, що на реалізацію плану будуть потрібні наступні витрати: оренда приміщення посилання - 3 270 840 грн., необхідний інвентар та устаткування - 1 130 050 грн., ремонтно-оздоблювальні роботи - 710 000 грн. Крім цього, сума на утримання підприємства за рік складе 49 260 грн. На здійснення рекламних заходів знадобиться 86 580 грн.

Загальні витрати на реалізацію проекту складуть 7 295 245 грн. Виходячи з розрахунку обсягу продажів, визначаємося із сумою середньої ціни за добу проживання - 1360 грн. На підставі всіх перерахованих вище сум розраховуємо основні економічні показники в рік. Чистий прибуток після оподаткування – 2 003 429 грн. Окупність проекту - 4 роки.

В ході проведеного у роботі бізнес-моделювання виділено та конкретизовано основні напрями бізнес планування, структуровані ресурси проекту, наведені прогнозовані джерела грошових потоків та структуровані витрати в зв'язку з відкриттям Апарт-готелю «І'Home» в місті Одесі.

Також можна відзначити, що даний проект апарт-готелю «І'Home» в м. Одеса зіграє важливу роль у розвитку готельної індустрії міста, а також є досить привабливим і прибутковим для інвесторів з точки зору прибутковості і надійності інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Apartment Houses [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.encyclopedia.com/topic/apartment_house.aspx
2. ISO/FDIS 18513:2003 Tourism services - Hotels and other types of tourism accommodation - Terminology (Послуги туристичні. Готелі та інші види туристичного розміщення. Термінологія). - 2003.
3. Апартамент-готелі як інструмент інвестування та планування відпочинку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/finansoviy_gid/vidpochinok/statti/apart_goteli_yak_instrument_investuvannya_ta_planuvannya_vidpochinku
4. Апартамент-отели: плюсы и минусы растущего сегмента рынка недвижимости [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://avenue-apart.ru/hot_news/id/video_spb
5. Апілат О.В. Підвищення якості послуг в туризмі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук / О.В. Апілат - Харківська державна академія технології та організації харчування – К., 2015. – 17 с.
6. Апілат Р.В. Модель механізму управління якістю послуг у підприємствах туризму /Р.В. Апілат, О.В. Апілат // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – Х.: ХДУХТ, 2013. — С. 677-681.
7. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. – К.: Альтпрес, 2004. – 288 с.
8. Бортников Є.Г. Пріоритетні напрями розвитку туристичної галузі в Україні /Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. - 2015. - №13. - С.157-163.

9. Васьковська І.І. Інновації в індустрії туризму. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Готельно-ресторанний бізнес: інноваційні напрями розвитку”, 25-27 березня 2015 р. – К.: НУХТ, 2015 р. – 274 с.
10. Галасюк С.С., Гусева О.В. Структура ринку засобів розміщення Одеського регіону // Науковий вісник ОДЕУ. – 2008. – № 18 (74).
11. Галасюк С.С., Шикіна О.В. Організаційно-економічні засади функціонування малих готелів : монографія / С.С. Галасюк, О.В.Шикіна. – Одеса : Атлант. – 2015. – 281 с.
12. Герасименко В. Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов [та інші]. – Одеса: Астропринт, 2013. – 304 с.
13. Головка О.М. Організація готельного господарства : навч. посіб. / О.М. Головка, Н.С. Кампов, С.С. Махлинець. – К. : Кондор, 2011. – 410 с.
14. Гостиничный и ресторанный бизнес – вся информация на одном портале: <http://prohotelia.com.ua/2014/09/getteleported/>
15. Давиденко І.В. Скрипкару А.А. Апартамент-готелі як інноваційна форма організації готельних підприємств [Електронний ресурс] / І.В. Давиденко, А.А. Скрипкару // Економіка та суспільство. – 2018. - № 18. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua>
16. Давиденко І.В. Сучасні напрями стратегічного управління туристичним підприємством // Економічні студії. Науково-практичний журнал. – Львів: Львівська економічна фундація, 2017.- №2 (15) – С. 23-27.
17. Дачева С., Борисова-Господинова Е., Ичева М., Колева С. Хотелиерство (организиране, обслужване и функциониране на хотела). – София: Дионис, 2007. – 142 с.

18. Джанджугазова Е.А., Маркетинг в индустрии гостеприимства. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2015. — 224 с.
19. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. — Введ. 01.10.2006 р. — К.: Вид-во стандартів, 2006. - 28 с.
20. Дубодєлова, А.В. Система управління якістю готельних послуг: методологічні аспекти/ А.В.Дубодєлова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". - 2014. -№611. -С.130-134.
21. Дурович А., Анастасова Л. Маркетинговые исследования в туризме: Учеб.-практ. пособие - М.: Новое знание, 2016. - 348 с.
22. Іванова Л. Дослідження сучасного стану ринку готельних послуг в Україні / Л. Іванова // Маркетинг в Україні. – 2015. – №3. – С. 50–59.
23. Кабушкін Н.І., Бондаренко Г.А. Менеджмент готелів і ресторанів. –М.: Нове знання, 2014.– 163 с.
24. Кибанов А.Я. Оценка экономической эффективности совершенствования управления предприятием / А.Я. Кибанов. – М.: Инфра, 2015. – 342 с.
25. Котлер Ф., Боузн Дж., Межею Дж. Маркетинг. Гостеприимство и туризм: Учеб. для вузов. — М.: ЮНИТИ, 1998. — 787 с.
26. Ладиченко К. Управління відносинами готельних підприємств зі споживачами: проблеми та перспективи розвитку/ К. Ладиченко // Маркетинг в Україні. – 2015. – №3. – С. 45–48.
27. Липчук В. Дослідження якості обслуговування споживачів готельних послуг / В. Липчук, М. Бойко // Вісник КНЕУ. – 2014. – № 4. – С. 51–58.
28. Лук'янова Л.Г., Дорошенко Т.Т. Уніфіковані технології готельних послуг. – К., 2013.-237 с.
29. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України / О. О. Любіцева, О. В. Панкова, В. І. Ста- фійчук. – К.: «Альтерпрес», 2017. – 369 с.

- 30.Мазур И.И. Управление качеством / И.И. Мазур, В.Д. Шапиро. – М.: Изумруд, 2016. – 298 с.
- 31.Мельниченко С.В. Управління якістю послуг підприємств готельного господарства // Вісник КНТЕУ — 2015. — № 4. — С. 60—66.
- 32.Момот О. І. Менеджмент якості та елементи системи якості.: навч. посіб. / О. І. Момот. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 368 с.
- 33.Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
- 34.Назаров О.І. Занимательная инвентология, или инвент-рынок Украины в цифрах и мнениях / Назаров О.І. – 2017.– № 2. – С. 13-14.
- 35.Нездоймінов С. Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С. Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344с.
- 36.Нечаюк Л.І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент / Л.І. Нечаюк, Н.О. Телеш. – К.: «Альтерпрес», 2016. – 325 с.
- 37.Новіков В.С. Інновації в туризмі. К. : ІЦ «Академія», 2015. – 208 с.
- 38.Опанащук Ю. Я. Методичні засади дослідження якості готельних послуг / Ю. Я. Опанащук // Підприємництво, господарство і право. - 2012. -№10.- С. 180-181.
- 39.Опанащук Ю. Я. Напрями вдосконалення оцінки якості обслуговування в готельних підприємствах / Ю. Я. Опанащук // Вісник ЛКА : збірник , наукових праць. - Львів : вид-во ЛКА, 2015. - Вип. 31. - С. 134-141.
- 40.Опанащук Ю.Я. Система послуг готельного комплексу, їх класифікація та особливості / Ю.Я. Опанащук // Вісник ЛКА : збірник наукових праць. - Львів : вид-во ЛКА, 2015. - Вип. 26. - С. 399-402.
- 41.Опанащук Ю.Я. Формування системи послуг у готельному господарстві України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Львів – 2009.

42. Отели для бизнеса или что нужно деловым путешественникам? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://magaz.su/otel-dlya-biznesachto-nuzhno-delovym-puteshestvennikam>.
43. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.tourism.gov.ua>.
44. Переверзев М.П. Менеджмент в сфере культуры и искусства: Учебн. Пособие / Переверзев М.П., Косцов Т.В. [под редакцией М.П. Переверзева]. – М. : Инфра-М, 2017. – 192 с.
45. Поліщук І.С. Апартамент-готелі: нові можливості інвестування та планування відпочинку / І.С. Поліщук. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi086Di0_reAhVLBiwKHT32ATkQFjAAegQICRAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fvkpnuen_2013_8_87.pdf&usg=AOvVaw3SiFqZQv5ictSQvCbGsoYj
46. Положення про малі готелі, мотелі, пансіонати. Затверджено постановою Верховної Ради АР Крим від 19.03.2003 р. № 487-3/03 (зі змінами та доповненнями). – www.tourism.crimea.ua.
47. Портер М. Конкурентное преимущество. Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М. Портер. // Издательство Альпина Бизнес Букс. – 2013. - 720 с.
48. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. № 297. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
49. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги: ДСТУ 4268:2003. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією

- спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2004-01-07]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 14 с.
50. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2006-01-10]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 28 с.
51. Послуги туристичні. Класифікація готелів: ДСТУ 4269:2003. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2004-01-07]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 14 с.
52. Постановление «О регулировании деятельности индивидуальных средств размещения, оказывающих услуги по временному размещению (проживанию) в Автономной Республике Крым № 744-6/12 от 23.03.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/krym/show/rb0744002-12/>.
53. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг: № 19 в редакції від 12 листопада 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
54. Проект «Програми створення мережі малих готелів «Малі готелі Києва», унесений до затвердження рішенням Київської міської ради. – www.kmr.gov.ua.
55. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: Навч. пос. / П.Р. Пуцентейло. – К.: Центр навчальної літератури, 2014 – 344 с.
56. Роглев Х. Й, Маркелов В. М Организация обслуживания в гостиничных комплексах - М.: КУТЭП, 2014 - 174 с.

- 57.Роглев Х. Основи готельного менеджменту: Навчальний посібник / Христо Роглев,; Київський ун-т туризму, економіки і права. - К.: Кондор, 2015. - 405 с.
- 58.Розвиток туристичного бізнесу регіону / Школа М.І., Ореховська Т.М., Корольчук О.П. та ін.; за ред. М.І. Школи. – Чернівці: Книги-XXI, 2016. – 292 с.
- 59.Сенин В.С., Денисенко А.В. Гостиничный бизнес: классификация гостиниц и других средств размещения: Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 144 с.
- 60.Система классификации гостиниц и других средств размещения. – www.russiatourism.ru.
- 61.Сучасний менеджмент : моделі, стратегії, технології : матеріали XVII Всеукр. щоріч. студент. наук.-практ. конф. за міжнарод. участю. 27 квітня 2016 року. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. – 266 с.
- 62.Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму / Т.І. Ткаченко. – К.: КНТЕУ, 2016. – 537 с.
- 63.Толкачев А.Н. Special events : секреты эффективности / А.Н. Толкачев // Личные продажи. - 2017. - № 3. - С. 216-231.
- 64.Туризм в Одеській області у 2017 році. Статистичний бюлетень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>
- 65.Управління сучасним готельним комплексом: Навч. пос./Г.Б. Мунін, А.О. Змійов, Г.О. Зінов'єв, Є.В. Самарцев. – К.: Ліра, 2015. – 520 с.
- 66.Худякова, Т.А., Инновационные форматы гостиничного бизнеса: реалии и перспективы устойчивого развития/Т.А. Худякова// Российское предпринимательство.– 2014.– №3 С.11–18.
- 67.<http://www.sozidateli.com/wiki/apart-oteli>
- 68.<https://www.booking.com/aparthotels/city/ua/odesa.ru.html>